Sayı 37

FIKIH KÖŞESİ YAZISI

1) Bir kişi kapımıza gelip de bizde misafir olmak istediğini söylüyorsa onu Geri çevirme hakkımız var mıdır?

Arapça aslı *"Müsafir"* olan misafir kelimesinin anlamı, yolcu, seyyah, konuk, davet veya ziyaret sebebiyle birinin evine giden; hane halkından olmayıp geçici bir süre için eve uğrayan kimse, demektir. Biz Türkler'de komşu, akraba ve arkadaş ziyareti yapanlar için misafir tabiri kullanılır.

İslam'da misafir kabul etmek çok önemlidir.

Kur'an-ı Kerim'de Hz. İbrahim (as)'ın misafirperverliği ve dolayısı ile misafire ikramın önemi hakkında şöyle buyurulmuştur:

"İbrahim'in ağırlanan misafirlerinin haberi sana geldi mi? (Bunlar meleklerdi.) Onlar İbrahim'in yanına girmişler, selam vermişlerdi. İbrahim de selamı almış, içinden, "Bunlar, yabancılar" demişti. Hemen ailesinin yanına giderek semiz bir dana (kebabını) getirmiş, Onların önüne koyup "Yemez misiniz?" demişti." (Zariyat, 51:24-27)

Peygamber Efendimiz (as) da misafire ikram etmenin fazileti ile ilgili olarak şöyle buyurmaktadır: ***"Allah'a ve ahiret gününe inanan kimse misafirine ikram etsin. Misafirine bir gün bir gece ikram eder. Misafirlik ise üç gündür. Sonrası sadakadır. Ev sahibi sıkılıp kapı dışarı edinceye kadar kalmak helâl değildir."*** **(Ebu Davud, Et'ime, 5; Buhârî, Edep, 85).**

İşte bu sebepten dolayıdır ki, kapıya gelen misafire ikram etmenin vacip olduğu ifade edilmiştir. Yani bu misafirin hakkı olarak kabul edilmiştir.

Ancak sosyal şartlar, çevre ve örfün de dikkate alınması gerekir. Bazı hallerde hakikaten misafir kabul edilmesi mümkün olmayabilir. Onun için de daha önceden randevu alınması ve izin istenilmesi gerekir. Çünkü kapıya gelen misafirin kabul edilip edilmemesi yine ev sahibinin iznine bağlıdır. Bu hususa dikkatlerimizi çeken,

Peygamber Efendimiz (as) şöyle buyuruyor: **"*Sizden biriniz üç defa izin istediğinde, kendisine izin verilmezse geri dönsün.*" (Ramûz, C. 1/29-4)** Kapısına gelen misafirini evinde ağırlama imkanı olmayan bir müslüman, onu uygun bir yerde –örneğin, bir otel veya pansiyonda- yahut bir yakının evinde ağırlama yoluna gidebilir.

2) Misafir olarak bize ikram edilen yiyeceklerden geri çevirdiğimizde geleneksel olarak hoş karşılanmıyor. Dinimizin buna bakışı nedir?

İslam dünyasının geleneklerinin çok büyük bir kısmı, İslam dininin getirmiş olduğu esaslara ve prensiplere dayanır. Misafirlik edep ve uygulamalarının temelinde de yine İslami prensipler geçerlidir. Misafirliğe giden insanın, lokantaya giderek yiyecek ve içecek siparişi verir gibi ev sahibine yemek siparişi vermesi doğru olmaz. Ev sahibi neyi ikram ederse ona razı olmak gerekir. Misafir ile ev sahibi arasında olan samimiyeti de elbette dikkate almak gerekir. Tanıdığı bir ev sahibinin spesiyali sayılan bir yemeği istemesi edebe aykırı olmaz. Ama böyle bir hukukun olmadığı ailede misafir olan kişinin misafirlik edebleri doğrultusunda hareket etmesi güzel olur. Hakikaten sağlık gibi bir sorunu olan misafir, ev sahibini zorda bırakmayacak türden bir şeyi isteme imkanı da vardır. Böyle bir durum yoksa ev sahibinin ikramını kabul etmek gerekir.

Nitekim Peygamber Efendimiz'in {s.a.v.) tam da bu konuya işaret buyurarak şöyle buyurmuştur: **"*Adama şer cihetinden, misafir gittiği yerde önüne konulanı beğenmemesi kâfidir.*" (Ramûz. C.2/340-8)** Peygamber Efendimiz (as), ashabının evlerine gider ve onlara misafir olurdu. Kendisine ikram edilen şeyleri ayırdım yapmadan yerdi. Sofrada bir kaç tür yemek varsa genellikle içlerinden bir tanesinden yerdi.

Yapılan ikramların reddedilmemesi konusunda bazan şöyle buyururdu: **"*Üç şey vardır ki, bunlar (ikram olunduğunda) reddolunmazlar; dayanacak yastık, güzel koku ve süt.*" (Tirmizî, Edeb:632)**

3) Misafirliğin asgari veya azami bir süresi var mıdır?

İslami örf ve adete göre, asıl itibariyle yabancı bir misafirin misafirlik müddeti, üç gündür. Misafir, yakın akrabadan ise, duruma bakmak lâzım, şayet ev sahibi sıkıntıya düşecekse, zorlanacaksa, o vakit izin alıp gitmek daha iyidir. Tabiidir ki, bu durum akrabalık derecelerine göre değişir. Böyle durumlarda örf ve adet neyi gerektiriyorsa öyle hareket etmek uygun olur. Miasfirlik müddeti ile

alakalı olarak Rahmet Peygamberi (sav), şöyle buyurmuştur: ***"Kim Allah'a ve âhiret gününe imân ediyorsa misafirine hediyesini ikram etsin, (orada bulunanlar): "Hediyesi nedir? Ey Allah'ın Resulü!' diye sordular. Resûlullah (s.a.v.) şöyle cevap verdi: "Onun bir günü ve gecesidir. Misafirlik üç gündür. Bundan sonrası sadakadır."*** Hadisi şerifin bir başka varyantında ise şöyle buyurulmuştur: ***"Bir kimsenin, kardeşinin yanında, onu günaha düşürecek kadar kalması helâl değildir." (Oradakiler): "Onu günaha düşürmek nasıl olur? diye sordular. Buyurdu ki: '"Misafire ikram edecek bir şeyi olmadığı halde, onun yanında kalmasıdır."*** **(İslâmi Hayat, C.3/327)**

4) Evimize gelen misafirin herhangi bir tavrından hoşnut değilsek bunu ona bildirmemizde bir sakınca var mıdır?

Bir evi ziyaret etmek veya misafir olmak için kapı önüne gelen insanın davranışlarından tutunuz, tekrar misafir evini terk edeceği ana kadar geçen süre içinde gözetilecek edepler vardır. Bu edeplerin bir kısmına Kur'an-ı Kerim'de şöyle işaret buyurulmaktadır:

"Ey iman edenler! Kendi evinizden başka evlere, geldiğinizi farkettirip (izin alıp) ev halkına selam vermedikçe girmeyin. Bu sizin için daha iyidir; herhalde (bunu) düşünüp anlarsınız. Orada hiçbir kimse bulamadınızsa, size izin verilinceye kadar oraya girmeyin. Eğer size, "Geri dönün!" denilirse, hemen dönün. Çünkü bu, sizin için daha nezih bir davranıştır. Allah, yaptığınızı bilir. İçinde kendinize ait eşyanın bulunduğu oturulmayan evlere girmenizde herhangi bir sakınca yoktur. Allah, sizin açığa vurduklarınızı da, gizlediklerinizi de bilir." **(Nur, 24:27-29)**

Beni Amir'den bir kişi, Resûlullah (s.a.v.) evde iken yanına girmek için izin istedi ve: *"Gireyim mi?"* dedi. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v.) yanında bulunan sahabeye: ***"Dışarı çık ve şu adama izin isteme (âdabını) öğret ve ona: 'Esselâmü aleyküm, girebilir miyim?' demesi gerektiğini söyle"*** buyurdu. Adam bu sözleri duydu ve: *"Esselâmü aleyküm girebilir miyim?"* dedi. Resûlullah (sav) da ona izin verdi ve adam (içeri) girdi." **(İslâmi Hayat, c.3/318)**

Bu hususta bir başka edep, misafirliğe giden kişinin, ev sahibinin kendisine gösterdiği yere oturmasıdır. Zira ev sahibi mahremiyeti sağlamak için neresinin daha uygun olduğunu bilen kişidir. Misafir, başkasının evinde gösterilmeyen yere bakmamalı, "Şu odayı da göreyim", "Mutfağı da göreyim" gibi taleplerde bulunmamalıdır. Misafir, ev sahibinin gizliliklerini tecessüs etmemeli; yani araştırmamalı, gözünü odanın içerisinde dolaştırarak her yeri incelememelidir. Elbette misafirde görülen bir uygunsuz durum nezaket kuralları çerçevesinde uyarılarak düzeltilme yoluna gidilebilir.